

Anti¹

Ahogy belépett a kapun, Antinak nyomban megütötte a fülét, milyen keservesen megeg a gidó. Odasietett a pajtához, szólíthatni kezdte, hát a gidónak az ijedtségen kívül más baja nem volt, Mariska viszont a végét járta. Az oldalán feküdt, fejét a földön nyugtatva. Nehogy megdögölj itt neköm, te!, döbbsent meg Anti, és eszébe jutott, bizony Bíró János eléggé megmondta, hogy le kell vágni, különben... Hát akkor most!, döntötte el. De azonnal. Hamar be a konyhába, elő a nagyapjától örökölt nyúzókést, fenőkővel kettőt taszított rajta, elő egy nagy tálat, rossz vödrot a belsőségnek. De amikor késsel a kezében odatérdelt az állat mellé, egyszerre odalett az elszántsága, ijedtség vett erőt rajta, szívta a fogát, hogy nem ártott volna jobban figyelni, amikor Gál Misinél a juhvágásnál aszisztált (igaz, ott csak a nyúzást látta). Nem tudta, az nyom-e valamit a latban, hogy gyermekkorában egyszer végignézte, nagyapja hogyan vágja a nyulat. Hogy vajon ezt is úgy kell-e csinálni? Úgy kell-e szűrni? Úgy elbizonytalanodott, azt sem tudta, a nyaki ütőeret átvágni vagy átdőfni volna-e jobb. Egyáltalán, egy ilyen vén, hosszú szőrű kecskénél hogy kell kitapintani az ütőeret? Végighúzta kezét a nyakán, szegény Mariska meg sem mozdult, alig lélegzett. Talán jó lenne összekötözni a két hátsó lábát, hogy ne rúgjon!, jutott eszébe, aztán mégse tette, úgy okoskodott, hogy nem szükséges, olyan gyenge.

Akárhogy tapogatta, nem érezte az ütőér lüktetését. Egyre idegesebb, egyre görcsösebb lett, a fenébe, csak le tudok vágni egy végelgyengülésben lévő kecskét, amelyik ellenkezni se tud?! Bezzeg, amikor Zakariáséknál a disznót vágták, milyen könnyen ment minden, akkor milyen nyugodt volt!, futott át az agyán, persze, akkor könnyű volt nyugodtnak lenni, hisz nem az övé volt a felelősség, mint most... Szorongatta a kést a kezében, próbálta az állat torkának irányítani, de keze úgy kezdett remegni, lábából is úgy kiment az erő, hogy úgy érezte, nem képes rá. Milyen jó, hogy legalább nem lát senki!, gondolta, feltápászkodott, fejét megrázta, nagyokat lélegzett, hogy megnyugodjék. Jobb, ha ezt a gidót

ZSIDÓ FERENC (1976) Székelykeresztúron élő író, tanár, *Székelyföld* című folyóirat főszerkesztője.

1 Részlet egy készülő regényből.

legalább kihajtom innen, hogy ne lássa, mit szöröncsétlenkődök!, mormolta, s mert időhúzásnak is megtette, hát kinyitotta a csűr felé nyíló ajtót, és kitessekelte a megriadt állatot. Aztán, erőt véve magán, ismét rátérdelt Mariskára. A kést nekiirányította a vékonyának, behunyta a szemét és szúrta. A bőr meglepően nagy ellenállást fejtett ki, vagy a döfés volt gyenge, bátortalan, mert alig egy centit ment be a penge, vér nem is serkent. Elkáromkodta magát, újra szúrta, nagyobb erővel, de kapkodva, pontatlanul. Ezúttal szinte félig befutott a penge, de rossz helyre mehetett, a nyaki lágy szövetbe, vér ezúttal is alig jött. Annyit pedig már tudott Anti, hogy ha az aortát sikerült átvágni, élénk sugárban, spriccolva kell jönnie a vérnek. Egyebet nem, de annyit elért, hogy a kecske felbőgött fájdalomában, és utolsó erejével vergődni kezdett, kiszabadulni azonban nem tudott, nem volt annyi ereje. A harmadik szúrás is félrement, vér továbbra is alig, némi levegő kíséretében bugyborékolat elő a sebből, ekkor Antit kiverte a hideg verejték, végigsajdult benne a döbbenet, hogy képtelen megtenni, hogy itt van ezzel a félig vágott, se eleven, se holt állattal, és már megint csődöt mondott. Sírni lett volna kedve, aztán a kecske keserves mekegése észhez térítette, Bíró János!, igen, őt kell hívjam!, támadt mentő ötlete, fölemelkedett a kecskéről, az vergődött, de nem állt fel, ezek szerint itt hagyhatom!, gondolta, és máris rohant. Sprintelőket megszegyenítő gyorsasággal ért az öreg bennvalójához, belökte az utcakaput, és kisápadva csak annyit tudott kinyögni a csűrből előjövő Bíró Jánosnak:

- Jöjjön, János bátyám, mert le akartam vágni Mariskát!

- Mi az anyád keservit akartál? - sápadt el az öreg.

- A kecskét, János bátyám! - jajdult fel Anti, átkozva magát, amiért zaklatottságában elszólta magát, mert szegény Mariska néni, a fenébe is, nem kellett volna...

- S hát mi lött? - kérdezte az öreg, miután lassan megértette, miről beszél Anti, és látta, annál sürgősebb dologról van szó, minthogy fennakadha a Mariskázáson. Mindent a maga idején, döntötte el.

- Nem akar... nem akar megdöglenni... - kínlódott Anti a szavakkal.

De erre az öreg már fordult is ki a kapun, korát meghazudtoló fürgeséggel.

- Hát mit csináltál?

- Megszúrtam..., de nem akar jönni rendesen a vér...

- Hányszor szúrtál?

- Kétszer-háromszor...

- Égyször kell, s jól!

Többet nem beszélgettek, szedték a lábukat.

A pajtában gyomorfordító látvány fogadta őket. Mariska kínjában valahogy feltápászkodott, a mozgástól megélenkült a vérkeringése, folyini kezdett elég tisztességesen a sebekből, de legalábbis annyira, hogy teljesen összevérezze a pajta földjén kiterített szalmát. Amikor Bíró János meglátta a véresen szédelő kecskét, elkáromkodta magát, azzal felmarkolta a földről a kést, gyere, ne tátsd a szád!, szólt rá Antira, megkapták a szarvánál, és lenyomták a földre

szegény párát, az egész nyaki rész izamos volt a vértől; mi a fene van itt?, mérgeződött, a félrecsúszott, tétova szúrásokat látva, két mellső lábát gyorsan felfeszítette a tarkójához, hogy ne tudjon kapálózni, kitapintotta az ütőeret, és egy határozott mozdulattal beledöfte a kést. Ahogy visszahúzta, sugárban kezdett ömleni a vér, nem úgy, ahogy eddig. Anti görcsösen markolta az állat hátsó lábát, tekintetét megirtóztatva elfordította. Az öreg kissé megfeszítette a kecske fejét, hogy még jobban megnyíljon a seb. Az hármat-négyet rúgott, amitől még hevesebben kezdett folyni a vére, egy utolsót mekegett, elfulladót, nagyot szuszszant, aztán már vége is volt. Ennyi az egész, mi olyan nagy dolog ebbe?!, mondta mérgesen, a kést a szalmában megtörölve; Anti nem tudta eldönteni, a Mariska miatt van-e a harag, vagy azért, mert úgymond, fölöslegesen kínozta szerencsétlenkedésével a szegény állatot. Sajnálom!, motyogta, némiképp megkönnyebbülve, hogy a kecske sorsa ennyire el van intézve. Az anyád kínját sajnálod!, szidta tovább az öreg – utólag ő sem értette, honnan tört elő ennyi indulat belőle, miféle régi reflexek léptek működésbe.

A nyúzásnak fogva aztán lassan megnyugodtak, kiment belőlük a feszültség. Anti felakasztott egy erős vaskampót az ajtóközbe, arra függesztették fejfelé a kimúlt állatot. Az öreg gyors, gyakorlott mozdulatokkal dolgozott. Felhasította és lefejtette a hátsó lábszárakról a bőrt, aztán fartónél megvágva nyúzni kezdte tovább. Gyere, tanuld meg!, szólt Antira, aki engedelmesen odaállt, elvette a kést, és ahogy Gál Misinél látta, felmetszette a hasán az irhát, óvatosan, hogy a rekeszizmot ne sértse, a bendőt nehogy átvágja. Az öreg bólintott, hogy jól van, most húzzad le! Anti felbuzdult az első mozdulatok sikerességén – tényleg nem olyan nagy ördögösség!, gondolta. Kétfelől megkapaszkodott a felhasított bundában, és húzni kezdte lefelé, az meglepően könnyen engedett, lefejtette egészen nyakszirtig. A bél mibe mönyön?, kérdezte ekkor az öreg, Anti odatette a nagyvödröt. A belek látványától és szagától kissé émelyegni kezdett, bizonytalanul nézett Bíró Jánosra. Az intett, hogy álljon félre, egy határozott mozdulattal benyúlt a hasüregbe, és egyben kifordította a belsőseget. Az tompa puffanással belefordult a vödörbe, már csak a végbelet kellett elvágni. A szívvel, vesével nem foglalkozom, olyan vén vót, nem érdömös...!, mondta az öreg, Anti bólogatott. A nyakról, koponyáról lefejteni a bőrt már több szakértelmet igényelt, ezért az öreg nem engedte újból oda Antit, ő nem is bánta, tisztos távolból nézte, ahogy az öreg körülmetszi a koponyacsontot, aztán egy határozott mozdulattal megszabadítja irhájától az állatot. Szegény Mariska!, gondolta Anti, de ezúttal volt annyi önkontroll benne, hogy ne mondja ki. Néhány perc múlva már ott himbálózott a nyúzott állat a kampón, a vörös-rózsaszínes hús nedvesen csillogott, a faggyas-zsírosabb részek fehéren gyöngyöztek. Egy pillanatig szinte gyönyörködve nézték a végeredményt.

- Tudod-é, hogy nem vágott a kés? - nézett rá aztán az öreg sokatmondóan, nagyot szuszszanva.

- Én pedig megfentem égy kicsit... - makogta Anti.

- Nem azért nem vágott, te!

- Hanem?

- Mert nem töltöttél pálinkát...

- Jaj, bátyám, ne haragudjon, máris hozom! - szabódott Anti.

- Égyet se hozz, valahogy most nem kívánom... De tudjál róla, hogy úgy dukál: nyúzás előtt tötnek égy pohárral a mézárósnak...

Anti nagyot nyelve megköszönte a kioktatást. Pedig a java még hátra volt:

- S hát azt tudod-é, hogy ennek fele a feleségömöt illeti meg? - mutatott az öreg az állatra.

Anti elérte a dolgot:

- Azt se bánom, ha az egészség elviszi, bátyám!

- Nem kell égy falás se nekünk belőle, fiam, s nem csak azért, me vén, s rágós... De azért tudjad, hogy ez a Mariskázás dísztelen volt...

- Persze, persze..., hebegte Anti.

Ekkor az öreg közelebb húzta a nagyvájlingot, s a kést a kezébe véve darabolni kezdte az állatot, ezzel is jelezve, hogy részéről a dolog el van intézve. Először hosszan kettéhasította, aztán levágta a hátsó combokat, majd az elsőket, aztán a csigolyák közt bemetszve leválasztotta a farhátat és a szügyrészt.

- Flekkönnek nem való ez már, fiam - magyarázta közben. - Pörköltet, s tokányt szoktak az ilyenből csinálni...

- Úgy lesz, bátyám!

- Hozzál nájlompungákat. Öt-hatfelé is csomagolhassuk, ami olyan, frissen készítsd meg, a többit hozhatod hézzánk a fagyasztóba...

- Köszönöm, János bátyám!

- Ne köszönd! Jó hosszason kell főzni, hogy megpuhuljon... Csináltál már ilyesmit?

- Hát..., egyedül nem nagyon...

- Akkor jobb, ha valami fehérrépre hagyod... Ha anyádék megint kijönének..., bár őt nem olyan asszonynak gondolom, aki elboldogulna az ilyesmivel...

- Szerintem kifordulna a konyhából, ha elébe tennék egy ilyen darab húst...

- Igazság szerint künt, szabad tűzön, bográcsba lösz ez finom. Azt te is meg tudod csinálni égy kicsi segítséggel...

- Jól beszél bátyám! Megkeressük az alkalmat...

- Meglátod...

Anti hümmentett, aztán hozott a konyhából nejlonzacskókat, és kezdte elpakolni a húst.

- S hát mi ütött beléd, hogy egyedül neki akartál fogni a vágásnak? - kérdezte aztán az öreg.

- Arra jöttem haza, hogy az ódalán feküdt, néztem, hogy mindjárt vége van..., gondótam, hamar megszúrom, nehogy kárba menjen...

- Jól gondóta... csak nem jól csináltad...

- Még arra is gondótam, ne szoruljak örökké másra...

- Nem másra kellött vóna szorulj, hanem égyből ingöm hívj... - mondta feddőleg Bíró János, úgy, hogy abból Antinak értenie kellett.

- Másszor úgy teszek... - mondta megkönnyebbülten.
- S hát a gidónak mi a neve? - faggatózott tovább az öreg, egészen megenyhülve.

- Még nincs neki... - pillogtatott Anti.
- Ha cáp vóna, János lönne-é?
- Nem tudom...
- Osztán nehogy ez is Mariska lögyön...
- Nem-nem!
- Inkább Eszter?

Anti elmosolyodott, megjelent előtte az anyja erős alakja:

- Eszter? Hát...
- Inkább Eszti?

- Na, az már nem is olyan rossz!

A húsos zacskókat aztán bepakolták Bíró Jánoséknál a fagyasztóba, Mariska néni csak nézte, de nem kérdezett semmit; hadd el no, azt ígérte, nekünk is ad belőle!, mondta pisolyogva az öreg; nem azért nézöm, no!, válaszolta kelletlenül az öregasszony, valahogy úgy, mintha azt mondaná, neköm abból aztán égy falás se kéne!; és Anti már megint köszönt mindent, és már megint azt mondták, ne köszönje.

És ő már megint azt gondolta, nem tud eligazodni ezeken a beste székelyen. De akkor magán se.